

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

Plán péče o přírodní památku Těšovské pastviny

**na období
2023–2032**

Plán péče je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území a na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Pro fyzické ani právnické osoby není závazný. Realizaci plánu péče zajišťuje orgán ochrany přírody příslušný ke schválení péče, a to v součinnosti s vlastníky a nájemci dotčených pozemků postupy podle § 68 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Obsah

1. Základní údaje o zvláště chráněném území.....	1
1.1 Základní identifikační údaje.....	1
1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR.....	1
1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí	1
1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma	2
1.5 Překryv území s jiným typem ochrany	2
1.6 Kategorie IUCN	3
1.7 Předmět ochrany ZCHÚ	3
1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu.....	3
1.7.2 Předmět ochrany – současný stav	3
1.8 Cíl ochrany	4
2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany.....	6
2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů.....	6
2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů.....	6
2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů....	7
2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti.....	8
2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti	9
2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy	11
2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch	11
2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích.....	11
2.4.4 Základní údaje o plochách mimo lesní pozemky	11
2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochrannářských zásahů do území a závěry pro další postup.....	11
2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize	20
3. Plán zásahů a opatření.....	21
3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ.....	21
3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání	21
3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území	23
3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností	24
3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu	24
3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území	24
3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností	25
3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území	25

3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území	25
4. Závěrečné údaje.....	26
4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)	26
4.2 Použité podklady a zdroje informací	26
4.3 Seznam používaných zkratk.....	27
4.4. Podklady pro plán péče zpracoval.....	27
5. Přílohy	28

1. Základní údaje o zvláště chráněném území

1.1 Základní identifikační údaje

evidenční číslo:	3417
kategorie ochrany:	přírodní památka
název území:	Těšovské pastviny
druh právního předpisu, kterým bylo území vyhlášeno:	nařízení
orgán, který předpis vydal:	Správa CHKO Slavkovský les
číslo předpisu:	3/08
datum platnosti předpisu:	9. 9. 2008
datum účinnosti předpisu:	24. 9. 2008

1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR

kraj:	Karlovarský
okres:	Cheb
obec s rozšířenou působností:	Cheb
obec s pověřeným obecním úřadem:	Cheb
obec:	Milíkov
katastrální území:	Těšov u Milíkova

Příloha:

M1 – Orientační mapa s vyznačením území

1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí

Zvláště chráněné území: Těšovské pastviny

Katastrální území: 694932 Těšov u Milíkova

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných ev.	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)*
215/3		trvalý travní porost		41866	36953
215/12		ostatní plocha	neplodná půda	2289	816
233/1		ostatní plocha	jiná plocha	19185	10223
233/8		ostatní plocha	jiná plocha	500	500
271		trvalý travní porost		6770	6770
280		trvalý travní porost		5459	5459
281		lesní pozemek		3043	3043
285/1		trvalý travní porost		11447	7616
285/2		ostatní plocha	neplodná půda	2815	2107
285/3		ostatní plocha	neplodná půda	1191	766
300/1		trvalý travní porost		13743	13743
300/3		ostatní plocha	neplodná půda	1063	1063
300/4		trvalý travní porost		7827	7827
300/5		trvalý travní porost		7545	7545
375/1		ostatní plocha	neplodná půda	2761	2065
390/1		trvalý travní porost		7729	5125

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných ev.	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)*
392		trvalý travní porost		3660	3660
Celkem					115281

*PP je vyhlášena jak na celé parcely, tak jen na částech parcel vymezených pomocí ZPMZ z roku 2007. Výměry částí parcel jsou určeny s použitím digitálních map a programů GIS.

Ochranné pásmo:

Ochranné pásmo není vyhlášené, je jím tedy dle § 37 zákona č. 114/1992 Sb. pás do vzdálenosti 50 m od hranice ZCHÚ.

Příloha:

M2 – Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma

1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma

Druh pozemku	ZCHÚ plocha v ha	Vyhlášené OP plocha v ha	Způsob využití pozemku	ZCHÚ plocha v ha
lesní pozemky	0,3043			
vodní plochy			zamokřená plocha	
			rybník nebo nádrž	
			vodní tok	
trvalé travní porosty	9,4698			
orná půda				
ostatní zemědělské pozemky				
ostatní plochy	1,7540		nepłodná půda	0,6817
			ostatní způsoby využití	1,0723
zastavěné plochy a nádvoří				
plocha celkem	11,5281			

1.5 Překryv území s jiným typem ochrany

národní park:	není
chráněná krajinná oblast (včetně zóny):	Slavkovský les, II. a III. zóna
překryv s jiným typem ochrany:	Chráněná oblast přirozené akumulace vod (CHOPAV) Chebská pánev a Slavkovský les
mezinárodní statut ochrany:	není

Natura 2000

ptačí oblast:	není
evropsky významná lokalita:	není

1.6 Kategorie IUCN

IV - území pro péči o stanoviště/druhy

1.7 Předmět ochrany ZCHÚ

1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu

Svahové luční porosty, které hostí významnou populaci vstavače kukačky (*Orchis morio*) a populace dalších zvláště chráněných rostlin – vemeníčku zeleného (*Coeloglossum viride*), vemeníku dvoulistého (*Platanthera bifolia*), pětiprstky žežulníku (*Gymnadenia conopsea*), vratičky měsíční (*Botrychium lunaria*) a hruštičky prostřední (*Pyrola media*).

1.7.2 Předmět ochrany – současný stav

A. ekosystémy

ekosystém	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému	kód předmětu ochrany*
Komplex T1.1 mezofilní ovsíkové louky až sušší T2.3B podhorské a horské smilkové trávníky	cca 90	Svahové druhově velice bohaté louky svazu <i>Arrhenatherion</i> a extenzivně přepásané pastviny svazu <i>Violion caninae</i> s výskytem několika druhů z čeledi <i>Orchidaceae</i> a dalších vzácných rostlinných druhů.	a

B. druhy

druh	stupeň ohrožení**	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace	kód předmětu ochrany*
vstavač kukačka <i>Anacamptis (Orchis) morio</i>	CR	především nízké sušší trávníky, zvláště na spodní louce (v západní části PP); průměrná velikost populace cca 6000 kvetoucích exemplářů v letech 2018–22 (lokalita je jednou z nejpočetnějších v ČR)	a
vemeníček zelený <i>Coeloglossum viride</i>	CR	nízké trávníky v nejvýchodnější části PP; průměrná velikost populace cca 40 kvetoucích exemplářů v letech 2018–22	a
pětiprstka žežulník <i>Gymnadenia conopsea</i>	EN	mezofilní louky v severozápadní části horních luk a v posledních letech také v centrální části horních luk; od roku 2020 kolem 5 kvetoucích exemplářů	a
vemeník dvoulistý <i>Platanthera bifolia</i>	VU	mezofilní louky i nízké trávníky roztroušeně v celém PP, především jižní část horních luk a spodní louka v západní části PP; nižší stovky až pár tisíc kvetoucích exemplářů	a
vratička měsíční <i>Botrychium lunaria</i>	VU	především nízké sušší trávníky; jednotlivé exempláře	a
hruštička prostřední <i>Pyrola media</i>	EN	v rozvolněném okraji dubobřezového háje s přimíšenou borovicí a smrkem, 370–560 m severozápadně od Těšovské myslivny; několik tisíc exemplářů, většina sterilních	a

*kód předmětu ochrany: a - předmět ochrany spadá pod definici předmětu ochrany dle zřizovacího předpisu ZCHÚ

**podle červených seznamů ČR – Cévnaté rostliny (Grulich et Chobot 2017), Bezobratlí (Hejda et al. 2017), Obratlovci (Chobot et Němec 2017): CR – kriticky ohrožený, EN – ohrožený, VU – zranitelný, NT – téměř ohrožený

1.8 Cíl ochrany

A. ekosystémy

ekosystém	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
Komplex T1.1 mezofilní ovsíkové louky až sušší T2.3B podhorské a horské smilkové trávníky	Zachování a zlepšení stavu ekosystému druhově bohatých mezofilních a sušších luk. Výskyt druhů z čeledi Orchidaceae. Absence výskytu invazních druhů.	- rozloha ekosystému (minimálně 9 ha) - výskyt druhů vstavač kukačka (<i>Anacamptis morio</i>) a vemeník dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>) minimálně ve stovkách kvetoucích jedinců, přítomnost kvetoucích jedinců pětiprstky žežulník (<i>Gymnadenia conopsea</i>) a vemeníčku zeleného (<i>Coeloglossum viride</i>) - úplná absence invazních druhů - pokryvnost roztroušených dřevin (křoviny i stromy) na hranách teras, případně jako solitéry v louce v rozsahu max. 5–10 % celkové rozlohy PP

B. druhy

druh	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
vstavač kukačka <i>Anacamptis morio</i>	zachování početné populace	- počet kvetoucích jedinců (minimálně 3000 = průměrná hodnota za posledních 5 let platnosti plánu péče) - nanejvýš malé množství stařiny vyhovující stanovištním nárokům druhu (hodnotu lze obtížně kvantifikovat, nicméně ji lze v terénu kvalitativně odhadovat)
vemeníček zelený <i>Coeloglossum viride</i>	zachování životaschopné populace	- počet kvetoucích jedinců (minimálně 20 = průměrná hodnota za posledních 5 let platnosti plánu péče) - plochy s výskytem druhu bez poškození černou zvěří (absence rytí) - druh roste v polygonu o velikosti minimálně 50 m² (tj. není koncentrován na jediném místě, aby byl zranitelný vůči nahodilým vnějším vlivům)
pětiprstka žežulník <i>Gymnadenia conopsea</i>	zachování životaschopné populace	- každoroční pozitivní záznam druhu - nanejvýš malé množství stařiny vyhovující stanovištním nárokům druhu (hodnotu lze obtížně kvantifikovat, nicméně ji lze v terénu kvalitativně odhadovat)
vemeník dvoulistý <i>Platanthera bifolia</i>	zachování životaschopné populace	- počet kvetoucích jedinců (minimálně 1000 = průměrná hodnota za posledních 5 let platnosti plánu péče) - nanejvýš malé množství stařiny vyhovující stanovištním nárokům druhu (hodnotu lze obtížně kvantifikovat, nicméně ji lze v terénu kvalitativně odhadovat)
vratička měsíční <i>Botrychium lunaria</i>	zachování životaschopné populace	pozitivní záznam druhu minimálně 1× za 3 roky (jde o druh velmi nenápadný a obtížně nalezitelný)

druh	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
hruštička prostřední <i>Pyrola media</i>	zachování životaschopné populace	• přítomnost druhu v počtech stovek růžic sterilních i fertilních (populace druhu roste na hranici PP a v OP) • zachování druhové skladby stromového patra a prosvětleného charakteru (nižší zakmenění < 0,6) lesního porostu při severovýchodním okraji PP a navazující části OP

Vemeníček zelený, 4. 6. 2019 – vlevo; vstavač kukačka, 11. 5. 2021 – vpravo.

2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany

2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů

2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů

Těšovské pastviny jsou jednou z nejvýznamnějších lokalit s výskytem orchidejí v západních Čechách. Jde o výslunné západně orientované poměrně prudké svahy na úpatí Slavkovského lesa nad údolím Lipoltovského potoka mezi obcemi Těšov a Mokřina, kde Slavkovský les přechází do Chebské pánve. Území se nachází v nadmořské výšce 454–590 m (převýšení mezi jednotlivými částmi tedy cca 130 m). Geologickým podkladem lokality je dvojslídny andalusitický svor typ Šabina a drobozrnný staurolitový svor (Šantrůček 1991). Pro území je charakteristická krajinná skladba teras s loukami rozdělených mezemi, jež jsou často zarostlé dřevinami. Samotným územím PP neprochází žádná cesta.

Svahové druhově velice bohaté louky lze zařadit do komplexu mezofilních ovsíkových luk svazu *Arrhenatherion* až sušších podhorských a horských smilkových trávníků a extenzivně přepásaných pastvin svazu *Violion caninae* s výskytem několika druhů z čeledi *Orchidaceae* - vstavač kukačka (*Anacamptis morio*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*) a vemeníček zelený (*Coeloglossum viride*) – a dalších vzácných rostlinných druhů jako vratička měsíční (*Botrychium lunaria*), prha arnika (*Arnica montana*) či koprník štetinolistý (*Meum athamanicum*). Podle regionálně fytogeografického členění ČR (Skalický 1988) leží území na rozhraní fytogeografických okresů 24a. Chebská pánev a 28a. Kynšperská vrchovina. Jednotlivé terasy s luční vegetací jsou odděleny mezemi s náletovými dřevinami (křoviny se stromy), jež vznikly přirozenou sukcesí. Převládá zde hlavně bříza bělokorá (*Betula pendula*), topol osika (*Populus tremula*) a trnka obecná (*Prunus spinosa*). Při severním okraji PP a v přilehlém ochranném pásmu se v lesním porostu nachází významná populace kriticky ohrožené hruštičky prostřední (*Pyrola media*). Druhu vyhovuje prosvětlený charakter lesa se současným zastoupením dřevin – dub letní (*Quercus robur*), bříza bělokorá a borovice lesní (*Pinus sylvestris*), které postupně doplňuje smrk ztepilý (*Picea abies*) a jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*). Porost s hruštičkou prostřední patrně vznikl samovolně zarůstáním okrajových částí luk. V území PP bylo zaznamenáno na 350 druhů cévnatých rostlin (Brabec et al. 2008).

Z entomologického průzkumu brouků a rovnokřídlých (Benedikt 2015) vyplývá, že v území PP bylo zjištěno celkem 436 druhů brouků, ovšem pouze 8 z nich figuruje v červených seznamech bezobratlých např. v kategorii EN – ohrožený: *Bruchidius varius*, *Mycetoporus rufescens* a *Trachys troglodytes*. Byly zde objeveny pouze běžní luční zástupci řádu rovnokřídlých, celkem 12 druhů. Jediným zajímavějším druhem je podhorský *Decticus verrucivorus*. Průběžný monitoring skupiny denních motýlů (náhodná pozorování Tájek 2006–2022; Mapování a závěrečné zprávy mapování denních motýlů v rámci projektu Map&Mon 2021, nepubl. data) ukázal několik druhů z červeného seznamu, zasluhující spíše pozornost. Z kategorie NT – téměř ohrožený se zde vyskytuje hnědásek jitrocelový (*Melitaea athalia*), okáč rosičkový (*Erebia medusa*), okáč ječmínkový (*Lasiommata maera*), ohniváček celíkový (*Lycaena virgaureae*), ohniváček modrolehý (*Lycaena hippothoe*), modrásek ušlechtilý (*Polyommatus amandus*) a vřetenuška štírovníková (*Zygaena angelicae*).

Z obratlovců v chráněném území žije ještěrka obecná (*Lacerta agilis*) nebo slepýš křehký (*Anguis fragilis*). Tyto druhy vázané na slunná luční společenstva a meze s roztroušenými dřevinami a kamennými snosy, bývají také často spatřeny například poblíž kupek sena.

Z lokality je uváděn také čolek horský (*Ichthyosaura alpestris*) a skokan hnědý (*Rana temporaria*). Biotop těchto obojživelníků navazuje na PP v její západní části (spodní louka) v nivě Lipoltovského potoka. Z mokřadních biotopů v sousedství se mohou zatoulat i do chráněných luk, nicméně těžiště jejich výskytu včetně rozmnožování je mimo PP. Proto tyto druhy neuvádíme v tabulce kap. 2.1.2.

2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů

druh	kategorie podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.*	stupeň ohrožení**	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
ROSTLINY			
hruštička prostřední <i>Pyrola media</i>	KO	EN	v rozvolněném okraji dubobřezového háje s přimíšenou borovicí a smrkem, 370–560 m severozápadně od Těšovské myslivny; několik tisíc exemplářů, většina sterilních
vstavač kukačka <i>Anacamptis (Orchis) morio</i>	SO	CR	především nízké sušší trávníky, zvláště na spodní louce v západní části PP; průměrná velikost populace cca 6000 kvetoucích exemplářů v letech 2018–22
vemeníček zelený <i>Coeloglossum viride</i>	SO	CR	nízké trávníky v nejvýchodnější části PP; průměrná velikost populace cca 40 kvetoucích exemplářů v letech 2018–22
pětiprstka žežulník <i>Gymnadenia conopsea</i>	O	EN	mezofilní louky v severozápadní části horních luk a v posledních letech také v centrální části horních luk; od roku 2020 kolem 5 kvetoucích exemplářů
vemeník dvoulistý <i>Platanthera bifolia</i>	O	VU	mezofilní louky i nízké trávníky roztroušeně v celém PP, především jižní část horních luk a spodní louka v západní části PP; nižší stovky až pár tisíc kvetoucích exemplářů
prstnatec májový <i>Dactylorhiza majalis</i>	O	NT	vlhčí luční partie v centrální části horních luk (východní), příp. na spodní louce (západní) v části blízko nivy potoka; nižší desítky exemplářů
vratička měsíční <i>Botrychium lunaria</i>	O	VU	především nízké sušší trávníky; jednotlivé exempláře
prha arnika <i>Arnica montana</i>	O	NT	v severním okraji území, spíše poblíž lesního lemu; pár desítek exemplářů
zimostrázek alpský <i>Polygala chamaebuxus</i>	O	NT	v severním okraji území, spíše poblíž lesního lemu; pár desítek exemplářů
prstnatec Fuchsův <i>Dactylorhiza fuchsii</i>	O		mezofilní louky v severozápadní části horních luk; minimálně 1 kvetoucí exemplář
koprník štetinolistý <i>Meum athamanicum</i>	O		mezofilní louky v severovýchodní části horních luk a v centrální části horních luk; stovky kvetoucích exemplářů (rozdávající se populace)
ŽIVOČICHOVÉ			
ještěrka obecná <i>Lacerta agilis</i>	SO	VU	spíše na spodních loukách v západní části PP, meze, poblíž tlejících kupek sena; opakovaný výskyt jednotlivých exemplářů
slepýš křehký <i>Anguis fragilis</i>	SO	NT	spíše na spodních loukách v západní části PP, meze, poblíž tlejících kupek sena; opakovaný výskyt jednotlivých exemplářů

druh	kategorie podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.*	stupeň ohrožení**	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
střevlík <i>Carabus arcensis arcensis</i>	O		přechod louky a křovin či okraje lesa horní louky v jižní části PP; výskyt jednotlivých exemplářů
zrnokaz <i>Bruchidius varius</i>		EN	luční porosty horní i spodní louky, vazba na rostliny čeledi Fabaceae, především rod <i>Trifolium</i> ; výskyt jednotlivých exemplářů
drabčík <i>Mycetoporus rufescens</i>		EN	saprofilní predátor vázaný na lesní prvky, zvláště na stinná stanoviště se silnější vrstvou detritu (tlející biomasa); výskyt jednotlivých exemplářů
krasec <i>Trachys troglodytes</i>		EN	luční porosty horní i spodní louky, vazba na rostliny čeledi Asteraceae, především <i>Knautia arvensis</i> ; výskyt jednotlivých exemplářů
otakárek fenyklový <i>Papilio machaon</i>	O		luční porosty horní i spodní louky; pravidelný výskyt jednotlivých exemplářů

* podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., v platném znění: KO – kriticky ohrožený, SO – silně ohrožený, O – ohrožený

**podle červených seznamů ČR – Cévnaté rostliny (Grulich et Chobot 2017), Bezobratlí (Hejda et al. 2017), Obratlovci (Chobot et Němec 2017): CR – kriticky ohrožený, EN – ohrožený, VU – zranitelný, NT – téměř ohrožený

2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti

a) abiotické disturbanční činitele

- *sucho* – Podle terénních zkušeností z minulých let, kdy došlo k výraznějšímu ovlivnění početnosti populace orchidejí z důvodu zhoršených klimatických podmínek (nedostatek srážek způsobil zasychání kvetoucích lodyh včetně pupenů), lze předpokládat, že ve vegetačním období orchidejí a dalších chráněných rostlin může sucho i v budoucnu negativně ovlivnit kvetení a tvorbu semen. Je významným limitem při klíčení nových rostlin.
- *mráz* – Na základě terénních zkušeností z minulých let, kdy došlo působením mrazu k výraznějšímu ovlivnění početnosti populace orchidejí, resp. kvality jejich kvetení (spálení části květenství mrazem), lze předpokládat, že pozdní jarní mráz může též v budoucnu negativně ovlivnit nástup vegetační sezóny orchidejí a dalších chráněných rostlin a jejich kvetení.
- *vítr* – Již se v minulosti v lokalitě několikrát stalo, že došlo k pádu stromů na mezích oddělujících jednotlivé luční terasy. Svahová luční vegetace zde je oddělena mezemi zarostlými dřevinami, které se silným větrem mohou i v budoucnu lámat či vyvracet s kořeny. Mohou tak poškodit předměty ochrany PP nebo zmenšit plochu lučních porostů, pokud by nebyly odstraňovány.

b) biotické disturbanční činitele

- *prase divoké* – Podle terénních zkušeností z minulých let došlo několikrát k výraznějšímu ovlivnění početnosti populace některých druhů orchidejí z důvodu aktivit prasat divokých. Disturbance prasaty v PP probíhají opakovaně převážně od podzimu do brzkého jara. Ryty půdního povrchu při hledání potravy a dokonce cílené vyhledávání hlíz orchidejí může také v budoucnu způsobit významné ovlivnění populací zdejších orchidejí.

- *jelení zvěř* – Dle terénních zkušeností z minulých let i jiných lokalit v CHKO, kdy došlo k výraznějšímu ovlivnění početnosti populace některých druhů orchidejí z důvodu aktivit jelení zvěře, lze předpokládat, že okus pastvou v nevhodném období a dokonce cílené vyhledávání květenství orchidejí k okusu může i zde v budoucnu způsobit významné ovlivnění populací zdejších orchidejí.
- *přemnožení listožravého hmyzu* – Na základě terénních zkušeností z minulých let, kdy byl zaznamenán úbytek populace některých chráněných druhů pravděpodobně také žírem hmyzu, lze očekávat, že masivní žír hmyzem v nevhodném období může i v budoucnu způsobit významné ovlivnění populací zdejších orchidejí a dalších chráněných rostlin.

Poškození lučních porostů rytím prasat divokých na p. p. č. 300/5 k. ú. Těšov u Milíkova, stav k 5. 3. 2019.

2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti

a) ochrana přírody

Od roku 1974 je území součástí CHKO Slavkovský les. PP se nachází převážně ve II. zóně CHKO. Jen nejzápadnější část spodní louky na p. p. č. 215/3 k. ú. Těšov leží ve III. zóně. Území je přírodovědně známější od poloviny 90. let 20. století – údaje Petra Nevečeřala o výskytu vstavače kukačky (*Orchis morio*), vemeníčku zelenavého (*Coeloglossum viride*) aj. V roce 2008 byla vyhlášena přírodní památka nařízením 3/08. Od vyhlášení jsou zde prováděna s dotační podporou ochrany přírody managementová opatření pro zachování předmětů ochrany PP.

b) lesní hospodářství

Lesní hospodářství se lokality dotýká jen okrajově. Jediným pozemkem určeným k plnění funkce lesa je p. č. 281 k. ú. Těšov u Milíkova. Při jeho severním okraji a navazující části p. č. 563/5 k. ú. Milíkov u Mariánských Lázní v ochranném pásmu PP se nachází významná populace kriticky ohrožené hruštičky prostřední (*Pyrola media*). K udržení výskytu tohoto druhu je nutné zachovat stávající prosvětlený charakter lesa se současným zastoupením jednotlivých druhů dřevin – dub letní (*Quercus robur*), bříza bělokorá (*Betula pendula*), borovice lesní (*Pinus sylvestris*), a to i za cenu redukce zmlazujícího smrku ztepilého (*Picea abies*) a jeřábu ptačího (*Sorbus aucuparia*). Porost s hruštičkou prostřední patrně vznikl samovolně zarůstáním okrajových částí luk.

c) zemědělské hospodaření

Podle dostupných historických map bylo území odlesněno a využíváno jako louka již minimálně od počátku 18. století. Ještě v polovině 20. století bylo území PP a její širší okolí bez souvislejšího lesního porostu. Šlo o zemědělsky využívanou krajinu s terasami oddělenými mezemi (část z nich s porostem dřevin). Západní část PP – spodní louky mají dle historických mapových podkladů stabilní charakter lučních porostů už od 18. století. Východní část PP – horní louky svůj vzhled (resp. míru zarůstání) v různých obdobích měnily.

Zemědělská půda v území PP je v katastru nemovitostí vedena jako trvalý travní porost (9,47 ha, tj. 82 % rozlohy PP) a z pohledu předmětů ochrany PP představuje klíčové plochy.

Podmínky zemědělských dotačních programů nebyly v nedávné minulosti (po roce 2003) s předmětem ochrany v území dobře slučitelné, což se na předmětu ochrany projevilo zhoršeným stavem populací zvláště chráněných druhů a lučních společenstev. Vzhledem k velké svažitosti území zde nebylo nutné podle tehdejších podmínek zemědělských dotací odstraňovat pokosenou biomasu (nedopasky). Z prostředků zajišťovaných orgány ochrany přírody nemohla být některá opatření financována, jelikož by tím došlo k souběhu dotací. Řízený dotační zemědělský management na začátku 21. století tak vyústil ve znatelné zhoršení stavu lučních biotopů v důsledku hromadění biomasy (pokosené i nepokosené). Zvýšené množství stařiny podpořilo růst nežádoucích mechorostů.

V současnosti se zde hospodaří kombinací zemědělských dotací a ochranných opatření.

d) myslivost

Územím PP prochází dvě myslivecké honitby, jižní část je Milíkov-Šitboř, severní část Kladská. V širším území včetně PP jsou dlouhodobě vysoké stavy spárkaté zvěře, míra jejich vlivu na předměty ochrany PP je značná. Stáda pasoucí se jelení zvěře mohou v lokálních podmínkách způsobit významné disturbance a dokonce poškodit přímo předměty ochrany PP (okus, hrabání).

V některých letech dochází v PP k významnému rytí travních porostů divokými prasaty, která vyhledávají v půdě potravu jako hmyz (především patrně larvy listokazů), žížaly apod., ale vyžírají cíleně i hlízy orchidejí. Děje se tak s různou mírou intenzity a lokalizace.

Vysoké stavy zvěře vedly v roce 2013 k výstavbě nového mysliveckého posedu ve spodní (západní) části luk, kde tento funguje dodnes. Bohužel do jeho blízkosti (v místě ohniskového výskytu kukaček) byla v daném roce myslivci instalována také újed', která byla naštěstí na základě urgencí pracovníků Správy CHKO Slavkovský les rychle odstraněna. Uživatelé honitby byli důrazně upozorněni, že případná instalace příkrmovacích zařízení je na území PP vysoce nežádoucí a lze ji považovat za porušení ochranných podmínek předmětů ochrany v PP. Od té doby se dosud incident nezopakoval.

Na území PP a jeho okolí je přesto potřeba mysliveckou aktivitu v honitbě podporovat kvůli redukci zdejších vysokých stavů zvěře.

e) rekreace a sport

Rekreační a sportovní aktivity se území příliš nedotýkají. Lokalita je méně známá a turisticky málo navštěvovaná. Přes PP ani v jejím blízkém okolí nevede turistická značená trasa.

2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy

Lesní hospodářský plán (LHP) pro LHC Kladská je schválen na období od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2023.

Územní plán Milíkov je vydaný dne 24. 11. 2011. Území PP je zařazeno do LBC 4.

Území PP patří do Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) Chebská pánev a Slavkovský les (Nařízení vlády č. 5/1981 Sb.).

2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch

2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích

Přírodní lesní oblast	Karlovarská vrchovina
Lesní hospodářský celek / zařizovací obvod	LHC Kladská
Výměra LHC (zařizovacího obvodu) v ZCHÚ (ha)	0,3043 ha
Období platnosti LHP (LHO)	1. 1. 2014 – 31. 12. 2023
Organizace lesního hospodářství	Lesy ČR, s. p., Lesní závod Kladská

Přehled výměr a zastoupení souborů lesních typů

Soubor lesních typů (SLT)	Název SLT	Přirozená dřevinná skladba SLT*	Výměra (ha)**	Podíl (%)
4M	Chudá bučina	BK 6, DB 2, JD 1, BR 1	0,26	100
Celkem			0,26	100 %

*Přirozená skladba podle SLT neodpovídá současné ani cílové skladbě lesa, která by měla být determinována stanovištními nároky zde se vyskytující kriticky ohrožené hruštičky prostřední.

**Rozdíl ve výměře lesních pozemků je způsoben bezlesím, které není typologicky zpracované.

Předmětem ochrany PP jsou především luční společenstva. Lesní porosty není nutné detailněji řešit.

Přílohy:

T1 – Popis dílčích ploch a objektů a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

2.4.2 Základní údaje o plochách mimo lesní pozemky

Přílohy:

T1 – Popis dílčích ploch a objektů a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochranných zásahů do území a závěry pro další postup

A. ekosystémy

ekosystém:	Komplex T1.1 mezofilní ovsíkové louky až sušší T2.3B podhorské a horské smilkové trávníky	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje ekosystému ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
rozloha ekosystému (minimálně 9 ha)	Plochu luk se podařilo udržet na celkové rozloze 9,1 ha pravidelným managementem (kosení a odstranění biomasy, pastva hospodářskými zvířaty, odstraňování stařiny, vyřezávání náletových dřevin). Luční porost je druhově bohatý s typickými druhy mezofilních ovsíkových a sušších smilkových luk.	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
výskyt druhů vstavač kukačka (<i>Anacamptis morio</i>) a vemeník dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>) minimálně ve stovkách kvetoucích jedinců, přítomnost kvetoucích jedinců pětiprstky žežulník (<i>Gymnadenia conopsea</i>) a vemeníčku zeleného (<i>Coeloglossum viride</i>)	Pravidelný monitoring populací orchidejí prokázal zvyšující se počet kvetoucích jedinců. Správně prováděný pravidelný a vhodně načasovaný management (každoroční seč v červenci, v případě potřeby druhá seč v září, důsledné odstraňování biomasy, popřípadě smykávání, ruční vyhrabávání, extenzivní pastva aj.) cílovým druhům vyhovuje. Přesto je aktuální velikost populací druhů do určité míry ovlivnitelná nepředvídatelnými abiotickými a biotickými disturbačními činiteli. Trend vývoje jejich populací je obecně zlepšující se.	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	zlepšující se
úplná absence invazních druhů	Ekosystém nyní není invadován žádným známým invazním druhem z širšího okolí jako bolševník velkolepý či vlčí bob mnoholistý. V období platnosti předchozího plánu péče nebylo nutné proti těmto druhům v PP zasahovat. Je zásadní tento stav udržet a případné náznaky invaze zlikvidovat v zárodku.	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
rozloha roztroušených dřevin (křoviny i stromy) na hranách teras, případně jako solitéry v louce v rozsahu max. 5–10 % celkové rozlohy PP	V současnosti dosahuje plocha roztroušených dřevin na hranách teras téměř 20 % pokryvnosti PP. V průběhu platnosti předchozího plánu péče se příliš nezměnila – díky pravidelnému kosení luk se dřeviny významněji nerozrostly, zároveň se ale ani výrazně nesnížila, protože plánovaná redukce dřevin nebyla z důvodu nižší priority tohoto opatření realizována. Revizí cílové hodnoty indikátoru lze dospět k závěru, že v předchozím plánu péče stanovené cílové rozpětí pokryvnosti křovin (5–10 %) je nastaveno správně. Hnízdní možnosti ptactva i po zmenšení ploch dřevin zůstanou dostatečné, stejně tak heterogenita ekosystému. Avšak vzrostlejší stromy a rozšiřující se křoviny významně negativně ovlivňují stanovištní podmínky na loukách (zastínění, opad listů, změny vlhkostních podmínek apod.). V současnosti tedy dřeviny zabírají zbytečně velkou plochu na úkor luk. V dalších letech by mělo být přistoupeno k razantnějšímu zásahu v nich.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	zhoršující se

B. druhy

druh:	vstavač kukačka (<i>Anacamptis (Orchis) morio</i>)
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům

počet kvetoucích jedinců (minimálně 3000)	Plochy luk se podařilo cíleným správně načasovaným kosením s odstraněním biomasy zastabilizovat (každoroční seč v červenci, v případě potřeby druhá seč/pastva v září, důsledné odstraňování biomasy). Pozitivně na toto reaguje právě vstavač kukačka, jehož populace má v posledních letech vzrůstající trend. Je zde pravidelně každoročně prováděn monitoring kvetoucích jedinců. Ke zlepšení stavu luk pomáhají další doplňková managementová opatření podle potřeby daného roku jako smykávání/bránování luk a odstranění takto nahromaděné biomasy, případně i pomístní ruční vyhrabávání stařiny, extenzivní pastva hospodářskými zvířaty a vyřezávání náletových dřevin včetně odstranění této biomasy hlavně v okrajích luk, aby nedocházelo ke zmenšování lučních porostů. V letech 2014–16 zde kvetlo do 2000 exemplářů. Od roku 2017 místní populace kolísá mezi 3000–6000 kvetoucích jedinců. Velký výkyv nastal v, pro orchideje příznivém roce, 2021, kdy tu bylo napočítáno přes 11000 kvetoucích exemplářů. Lze předpokládat v PP potenciál, že při zachování pravidelné péče se správným načasováním jednotlivých opatření počet kvetoucích jedinců ještě vzroste a zdejší populace se zvětší. Trend vývoje populace je při zachování příznivých podmínek vzrůstající.	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	zlepšující se
nanejvýš malé množství stařiny vyhovující stanovištním nárokům druhu	Plochy luk se podařilo cíleným správně načasovaným a důsledným odstraněním biomasy zastabilizovat (každoroční seč v červenci, v případě potřeby druhá seč/pastva v září). Ke zlepšení stanovištních nároků druhu pomáhají další doplňková managementová opatření podle potřeby daného roku jako smykávání/bránování luk a odstranění takto nahromaděné biomasy, pomístní ruční vyhrabávání stařiny či vyřezávání náletových dřevin včetně odstranění této biomasy hlavně v okrajích luk, aby nedocházelo ke zmenšování lučních porostů. Vstavač kukačka na toto pozitivně reaguje a velikost jeho populace má v posledních letech vzrůstající trend. Lze předpokládat v PP potenciál stanoviště, že při zachování pravidelné péče se správným načasováním jednotlivých opatření, bude druhu vyhovovat. Hodnotu množství stařiny lze obtížně kvantifikovat, je nutné expertní posouzení. Nicméně lze v terénu kvalitativně množství stařiny odhadovat.	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý

druh:	vemeníček zelený (<i>Coeloglossum viride</i>)	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
počet kvetoucích jedinců (minimálně 20)	Pravidelný každoroční monitoring kvetoucích jedinců vemeníčku zeleného ukazuje na stabilní výskyt druhu ve východní části PP, avšak do dalších částí PP se nedaří druh samovolně rozšiřovat. V předchozích letech minulého plánu péče v PP kvetlo pouze kolem 10 jedinců. V letech 2014–15 zde bylo přes 70 exemplářů, jenže na jaře roku 2016 došlo k narušení plochy divokými prasaty a počty kvetoucích jedinců klesly jen na 27 ks. Pak počty pomalu začaly zase stoupat do přelomu let 2018 a 2019, kdy došlo k rozrytí rozsáhlých ploch lučních porostů jak na podzim, tak v brzkém jaře a tudíž opětovnému propadu populace druhu (v roce 2020 jen 25 exemplářů). Problém řešen jako škody zvěří s mysliveckými hospodáři. V letech 2021–22 je rozrytých ploch minimum a počty vemeníčků mají spíše vzrůstající tendenci kolem 50 jedinců. Proto lze hodnotit stávající managementová opatření za dobře nastavená. Plochy luk jsou koseny s cíleným načasováním, doplněné bránováním, ručním vyhrabáváním stařiny, přepasením a vyřezáváním náletových dřevin. V místě výskytu vemeníčků byly v minulosti opakovaně problémy s rytím divokých prasat a devastací hlízd těchto orchidejí, proto byly před několika lety v centru výskytu druhu instalovány drátěné sítě přímo na povrchu půdy (před rokem 2014, další v roce 2019). V současnosti jsou sítě plně zarostlé v luční vegetaci, takže obhospodařování místa nekomplikují a účinně zamezily vyžírání hlízd prasaty.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	zlepšující se

plochy s výskytem druhu bez poškození černou zvěří (absence rytí)	Pravidelný každoroční monitoring kvetoucích jedinců vemeníčku zeleného ukazuje na stabilní výskyt druhu ve východní části PP, avšak do dalších částí PP se nedaří druh samovolně rozšiřovat. V roce 2016 a dále 2018/2019 došlo v místě výskytu druhu k silné disturbanci travních porostů divokými prasaty a počty kvetoucích jedinců následný rok po disturbanci zásadně poklesly. Problém s černou zvěří zde byl oficiálně řešen v roce 2019 jako škody zvěří s mysliveckými hospodáři. V centru výskytu druhu byly instalovány drátěné sítě přímo na povrchu půdy (před rokem 2014, další v roce 2019). V současnosti jsou sítě plně zarostlé v luční vegetaci, takže obhospodařování místa nekomplikují a účinně zamezily vyžírání hlíz prasaty a zachování jádra populace druhu. Ideální je v místě výskytu druhu úplná absence ničivých disturbancí prasaty. Pro zachování zdejší populace je nicméně nutné, aby aspoň část rostlin (minimálně 1/3 plochy výskytu) zůstala vždy netknutá bez poškození prasaty (rytí) po dobu minimálně 5 let, aby se populace v místě byla schopná ještě obnovit. V případě větších škod na populaci bude vhodné rozšířit plochy s instalovanými ochrannými sítěmi.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	zlepšující se
druh roste v polygonu o velikosti minimálně 50 m ²	Jádrové území výskytu vemeníčku zeleného je ve východní části PP, bohužel se zatím nedaří druh samovolně rozšiřovat do jiných částí PP. Je převážně koncentrován na jediném místě a může být zranitelný vůči nahodilým mimořádným vnějším vlivům (např. disturbance prasaty). Při zajišťování managementových opatření v místě výskytu druhu je vhodné zaměřit se na důsledné provedení a načasování zásahů s ohledem na požadavky druhu. Případně zajistit např. ruční vyhrabávání stařiny po seči mechanizací.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	setrvalý

druh:	pětiprstka žežulník (<i>Gymnadenia conopsea</i>)	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
každoroční pozitivní záznam druhu	Pravidelný každoroční monitoring kvetoucích jedinců pětiprstky žežulníku na několika izolovanějších místech PP ukazuje na stabilní výskyt druhu a jeho potenciál obsadit i další místa v PP. Nicméně počet jedinců je malý a druh se zatím příliš nedaří samovolně rozšiřovat. Přesto lze hodnotit stávající managementová opatření pro druh za dobře nastavená. Plochy luk jsou koseny s cíleným načasováním, doplněné bránováním, ručním vyhrabáváním stařiny, přepasením a vyřezáváním náletových dřevin. V místě nejdéle známého výskytu pětiprstek v severní části PP byly v minulosti opakovaně problémy s rytím divokých prasat a devastací hlízd těchto orchidejí, občas rovněž s okusem květenství. Před několika lety (2019) zde byly instalovány drátěné sítě přímo na povrchu půdy. V současnosti jsou sítě plně zarostlé v luční vegetaci, takže obhospodařování místa nekomplikují a účinně zamezily rytí a vyžírání hlíz prasaty. V případě větších škod na populaci bude vhodné rozšířit plochy s instalovanými ochrannými sítěmi.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	setrvalý
nanejvýš malé množství stařiny vyhovující stanovištním nárokům druhu	Plochy luk se podařilo cíleným správně načasovaným a důsledným odstraněním biomasy zastabilizovat (každoroční seč v červenci, v případě potřeby druhá seč/pastva v září). Ke zlepšení stanovištních nároků druhu pomáhají další doplňková managementová opatření podle potřeby daného roku jako smykávání/bránování luk a odstranění takto nahromaděné biomasy, pomístní ruční vyhrabávání stařiny či vyřezávání náletových dřevin včetně odstranění této biomasy hlavně v okrajích luk, aby nedocházelo ke zmenšování lučních porostů. Pětiprstka žežulník má obdobné nároky na stanoviště jako vstavač kukačka. Lze předpokládat, že při zachování pravidelné péče se správným načasováním jednotlivých opatření, bude toto druhu vyhovovat. Hodnotu množství stařiny lze obtížně kvantifikovat, je nutné expertní posouzení. Nicméně lze v terénu kvalitativně množství stařiny odhadovat.	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý

druh:	vemeník dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>)		
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům		
počet kvetoucích jedinců (minimálně 1000)	Plochy luk se podařilo cíleným správně načasovaným kosením s odstraněním biomasy zastabilizovat (každoroční seč v červenci, v případě potřeby druhá seč v září, důsledné odstraňování biomasy). Pozitivně na toto reaguje také vemeník dvoulistý, jehož populace je v posledních letech stabilizovaná a druh roste v různé míře ve všech částech PP. Pravidelný monitoring kvetoucích jedinců není prováděn, ale vizuálně je každý rok kontrolováno území PP před započítím seče (právě až po odplození vemeníků). Ke zlepšení stavu luk pomáhají další doplňková managementová opatření podle potřeby daného roku jako bránováním luk a odstranění takto nahromaděné biomasy, případně i pomístní ruční vyhrabání stařiny, extenzivní pastva hospodářskými zvířaty a vyřezávání náletových dřevin včetně odstranění této biomasy hlavně v okrajích luk, aby nedocházelo ke zmenšování lučních porostů. Lze předpokládat v PP potenciál, že při zachování pravidelné péče se správným načasováním jednotlivých opatření počet kvetoucích jedinců ještě vzroste a zdejší populace se zvětší.		
	stav:	dobrý	
	trend vývoje:	setrvalý	
nanejvýš malé množství stařiny vyhovující stanovištním nárokům druhu	Plochy luk se podařilo cíleným správně načasovaným a důsledným odstraněním biomasy zastabilizovat (každoroční seč v červenci, v případě potřeby druhá seč/pastva v září). Ke zlepšení stanovištních nároků druhu pomáhají další doplňková managementová opatření podle potřeby daného roku jako smykování/bránováním luk a odstranění takto nahromaděné biomasy, pomístní ruční vyhrabání stařiny či vyřezávání náletových dřevin včetně odstranění této biomasy hlavně v okrajích luk, aby nedocházelo ke zmenšování lučních porostů. Vemení dvoulistý má obdobné nároky na stanoviště jako vstavač kukačka. Lze předpokládat, že při zachování pravidelné péče se správným načasováním jednotlivých opatření, bude toto druhu vyhovovat. Hodnotu množství stařiny lze obtížně kvantifikovat, je nutné expertní posouzení. Nicméně lze v terénu kvalitativně množství stařiny odhadovat.		
	stav:	dobrý	
	trend vývoje:	setrvalý	

druh:	vratička měsíční (<i>Botrychium lunaria</i>)		
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům		
pozitivní záznam druhu minimálně 1× za 3 roky	Vratička měsíční není v PP pravidelně monitorována. Záznamy o jejím výskytu pocházejí převážně z náhodných pozorování z míst nízkostébelných trávníků roztroušeně z většiny území PP. Lze předpokládat, že zde realizovaná managementová opatření jsou vhodná i pro podporu tohoto druhu. Plochy luk jsou koseny s cíleným načasováním, doplněné bránováním, ručním vyhrabáváním stařiny, přepasením a vyřezáváním náletových dřevin. Na zvýšení podpory šíření druhu je možné podpořit tvorbu vhodných gapů pro klíčení výtrusů. Ke stanovení trendu nejsou k dispozici dostatečná data, neboť jde o druh velmi nenápadný a obtížně nalezitelný.		
	stav:	zhoršený	
	trend vývoje:	setrvalý	

druh:	hruštička prostřední (<i>Pyrola media</i>)		
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům		

přítomnost druhu v počtech stovek růžic sterilních i fertilních (populace druhu roste na hranici PP a v OP)	Pravidelný každoroční monitoring hruštičky prostřední není prováděn, nicméně v centru výskytu druhu (severovýchodní hranice PP a přilehlé OP) je značená trvalá monitorovací plocha. Podle ní lze odhadovat celkovou velikost populace ve stovkách exemplářů. Ke stanovení trendu nyní nejsou k dispozici dostatečná data. V dlouhodobějším horizontu se lesní porost i přechod louky a lesa s výskytem hruštičky se vyvíjí a je potřeba na tyto sukcesní změny reagovat adekvátními managementovými zásahy. Světelné poměry lesního porostu totiž nelze označit z dlouhodobého poměru pro výskyt hruštičky za optimální.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	setrvalý
zachování druhové skladby stromového patra a prosvětleného charakteru (nízké zakmenění) lesního porostu při severovýchodním okraji PP a navazující části OP	V roce 2014 bylo s Lesy ČR, s. p. jako vlastníkem pozemků s výskytem hruštičky prostřední bylo dohodnuto, že plocha v ochranném pásmu PP bude v terénu vyznačena, aby nedošlo k poškození místa při běžném obhospodařování lesních porostů. V průběhu předchozího plánu péče nebylo do označené plochy v ochranném pásmu lesnický zasahováno. V případě zhoršujícího se stavu stanoviště z hlediska druhu je vhodné provést výběrovou vyřezávku dřevin a snížit zakmenění lesního porostu. Cílem opatření je zvýšit oslunění bylinného patra a redukovat zmlazení stinných dřevin.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	zhoršující se

Na konci 90. let zde začali pracovníci Správy CHKO Slavkovský les zprostředkovávat vhodná managementová opatření, která měla nahradit absenci tradičního managementu na lokalitě, přesněji řečeno jeho intenzitu, která přestala být (s ohledem na velkou svažitost terénu a tudíž horší dostupnost pro techniku a také s ohledem na nižší potřebu získávání travní hmoty) dostačující pro zachování vzácných rostlinných společenstev.

Vzhledem k poměrně velké rozloze území PP (cca 9 ha luk) a tedy nemalým finančním prostředkům nutným k zajištění kosení, pastvy a dalších managementových opatření na lokalitě byly plochy ponechány v zemědělských půdních blocích agroenvironmentálních programů. Orgánem ochrany přírody byl nastaven nejvhodnější možný typ z dostupných dotačních zemědělských managementů na období 2001–2006. Zemědělská opatření (seč mechanizací, pastva skotu) v následujících letech byla hrazena z prostředků Ministerstva zemědělství (MZe) a nikoliv z prostředků Ministerstva životního prostředí (MŽP). Hned během prvních let tohoto hospodaření se však ukázalo, že charakter předmětu ochrany vyžaduje pružnější způsob hospodaření (nutnost posouvání termínů sečí a pastvy v závislosti na aktuálních klimatických podmínkách, změny v intenzitě a trvání managementů, počtu sečí během roku, případně další speciální zásahy v závislosti na průběhu počasí během sezóny), což se neslučovalo s podmínkami stanovenými dotačními zemědělskými programy. Paradoxně tak v důsledku aplikace agroenvironmentálních dotačních titulů došlo ke znatelnému zhoršení kvality zdejších lučních biotopů. Proto byla doplňující opatření na odstraňování biomasy (ruční vyhrabávání apod.) v letech 2004–2007 financována německým ochranářským spolkem prostřednictvím pana Haralda Hertela. V roce 2007 se podařilo prostřednictvím finančních prostředků orgánů ochrany přírody zajistit druhou seč území s odklizením biomasy, následné bránování luk (vše strojově) a ruční vyhrabání stařiny a zbytků biomasy. Následně byly orgánem ochrany přírody dotčené pozemky v následujícím pětiletém období zemědělských dotací z agroenvironmentálních programů vyjmuty. Od roku 2007 je hospodaření na lokalitě zajišťováno prostřednictvím finančních prostředků orgánu ochrany přírody z Programu péče o krajinu. Běžná zemědělská opatření (seč mechanizací) však na celém území PP (cca 9 ha) se stávala stále více finančně nákladná, když byla financována jen z Programu péče o krajinu. Z těchto důvodů byla v následujícím dotačním období v letech 2015–2022 většina území PP včetně nejcennějších partií luk sice ponechána v zemědělských půdních blocích. Ovšem ty

nejhodnotnější luční biotopy na zhruba 2/3 luk (cca 6 ha) v kategorii AEKO-NIC, kde je nejméně svazujících podmínek v rámci zemědělských dotačních programů. A zbývajících 1/3 luk (cca 3 ha) byla zařazena v nadstavbovém zemědělském dotačním titulu druhově bohaté pastviny. Vznikla tak kombinace hrazení opatření z dotačních prostředků Ministerstva životního prostředí i Ministerstva zemědělství. Od roku 2015 je tedy hospodaření na většině území PP (cca 6 ha) zajišťováno prostřednictvím finančních prostředků orgánu ochrany přírody z Programu péče o krajinu v kombinaci se základními zemědělskými dotacemi na plochu (SAPS) z důvodu specifik v načasování, vynechávání nepokosených ploch, ruční dohrabání apod. V méně přírodovědně cenných částech na zhruba 1/3 plochy PP (cca 3 ha) je nastaven nadstavbový agroenvironmentální dotační titul.

Základní seč mechanizací je dle potřeby a možností v daném roce doplňována smykáním, pastvou hospodářskými zvířaty, ručním dohrabáním a odnosem stařiny, ruční narušováním drnu, ponecháváním nekosených hmyzích pásů a vyřezáváním nevhodně se rozšiřujících dřevin.

V tabulce níže je uveden přehled nejvýznamnějších opatření a vlivů na území PP v letech 2008–22. U jednotlivých zásahů je uveden termín provedení a přibližný rozsah, pokud je to známo.

ROK	OPATŘENÍ									VLIVY	
	smykování	1. seč mechanizací	2. seč mechanizací	hmyzí pásy	ruční hrabání/nar ušování drnu	pastva skotem	ruční zahrnování drnů	osazení drátěných sítí	vyřezání dřevin	rytí prasat a jeho míra	počasí
2008	III / IV (9 ha)	VII / VIII (9 ha)	x	x	VIII	IX (9 ha)	x	x	x	x	neznámo
2009	x	VII / VIII (9 ha)	VIII (9 ha)	x	x	IX (9 ha)	x	x	x	x	neznámo
2010	III / IV (9 ha)	VII / VIII (9 ha)	x	x	VIII	IX (9 ha)	x	x	ano (odstranění vývrátů a větví)	x	neznámo
2011	x	VII / VIII (9 ha)	x	x	x	IX (9 ha)	x	V	x	x	suché a chladné jaro
2012	x	1. ½ VII (9 ha)	1. ½ VIII (9 ha)	x	x	IX (9 ha)	x	x	x	x	normál
2013	x	1. ½ VIII (9 ha)	x	x	2. ½ VIII	1. ½ IX (9 ha)	x	x	x	x	normál
2014	III (9 ha)	VII / VIII (9 ha)	x	x	x	IX (9 ha)	x	x	III (cca 200 ks stromů u okrajů)	II / III mírné - střední	normál
2015	x	VII (9 ha)	x	x	x	x	x	x	x	IV mírné	suché léto
2016	IV a X (9 ha)	VIII (9 ha)	IX (3.7 ha; jen spodní louka)	x	XI	x	x	x	x	III / IV a XI střední	suché jaro a léto
2017	x	2. ½ VII (9 ha)	x	ano (1 na horní louce; ručně koseno VIII)	x	x	ano (pomístně)	x	x	IV střední- silné	chladné jaro

ROK	OPATŘENÍ									VLIVY	
	smykování	1. seč mechanizací	2. seč mechanizací	hmyzí pásy	ruční hrabání/nar ušování drnu	pastva skotem	ruční zahrnování drnů	osazení drátěných sítí	vyřezání dřevin	rytí prasat a jeho míra	počasí
2018	IV (9 ha)	2. ½ VII (9 ha)	x (málo biomasy)	x	x	x	ano (pomístně)	x	x	IV / V a IX silné	suché léto
2019	III / IV (9 ha)	2. ½ VII (9 ha včetně hmyzích pásů)	X (max. 1 ha; koseny jen hmyzí pásy)	ano (3 na spodní, 2 na horní louce)	x	x	III / IV (doplňeno válením)	VI	x	III velmi silné (VI rojení listokazů)	suchá zima a jaro
2020	konec IV (9 ha; pozdě, vlastní iniciativa hospodařících o subjektu)	2. ½ VII (9 ha; část balíků zde ležela u okrajů až do 2. ½ VIII)	x	x	x	x (málo biomasy)	x	x	ano (jen drobné nálety na spodní louce)	II mírné	suché jaro
2021	2. ½ IV (9 ha)	2. ½ VII (9 ha; hodně biomasy, balíky ponechané až do IX)	2. ½ X (9 ha)	x	x	x	x	x	x	III mírné	chladné a vlhké jaro, vlhké léto
2022	začátek IV (9 ha)	2. ½ VII (9 ha včetně hmyzích pásů)	IX / X (9 ha; včetně hmyzích pásů)	ano (3 na spodní, 3 na horní louce)	x	x	x	x	opakovaný úklid padlých stromů (větre)	x	větrné smrště v zimě a brzkém jaře, suché léto

*označení měsíců v roce I–XII = leden–prosinec; x = nekonalo se

2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize

S ohledem na současné znalosti o území nepředpokládáme kolize mezi jednotlivými předměty ochrany. Případné možné kolize lze částečně řešit posunem termínu seči dle aktuálních podmínek v daném roce. Území je lokalitou naprosto výjimečných botanických hodnot a potřeby cílových druhů cévnatých rostlin by měly být v případě kolize upřednostněny před (aktuálně spíše obecnou a předběžnou) ochranou entomofauny. Současný botanicky laděný management v PP (plošná seč) by mohl být v nesouladu s životními nároky některých skupin bezobratlých. Na jejich podporu jsou ponechávány při seči nepokosené pásy vegetace rozmístěné rovnoměrně v území. Další průzkumy nejvýznamnějších skupin bezobratlých jsou plánovány v příštích letech. Výstupy průzkumů by měli pomoci lépe specifikovat životní nároky vzácných a chráněných druhů bezobratlých s ohledem na péči o chráněné území.

3. Plán zásahů a opatření

3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání

a) péče o lesní ekosystémy na lesních pozemcích

Ekosystém	Lesní porost s prvky L7.1 Suché acidofilní doubravy s břízou a osikou svazu <i>Genisto germanicae-Quercion</i>
Typ managementu	výběrová probírka/výchovný zásah včetně odstranění biomasy
Vhodný interval	1× 5 roky
Minimální interval	1× 10 let
Pracovní nástroj/hospodářské zvíře	motorová pila, traktor s valníkem, vyvážedka
Kalendář pro management	mimo vegetační sezónu (buď leden–březen, nebo říjen–prosinec)
Upřesňující podmínky	ve spolupráci s lesními hospodáři zvolit nejvhodnější způsob provedení výběrového těžebního zásahu a především přiblížení vytěžené dřevní hmoty na odvozní místo, ideálně provádět za zámrazu nebo v suchých obdobích roku, aby nedošlo k významnému narušení bylinného patra a poškození luk; cílem je zvýšit oslunění bylinného patra a redukovat zmlazení stinných dřevin

b) péče o ekosystémy mimo lesní pozemky

Rámcová směrnice péče o ekosystémy mimo lesní pozemky

Ekosystém	Komplex T1.1 mezofilní ovsíkové louky až sušší T2.3B podhorské a horské smilkové trávníky
Typ managementu	seč travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy, případně ponechání nesečených pásů (max. 20 % z celkové sečené plochy)
Vhodný interval	každoročně, 1–2× během vegetační sezóny
Minimální interval	každoročně, 1× ročně
Pracovní nástroj/hospodářské zvíře	těžká mechanizace; křovinořez
Kalendář pro management	1. seč po dozrání semen orchidejí (nezbytně až po dozrání semen vstavačů kukaček, ideálně po dozrání semen vemeníků dvoulistých), zpravidla od poloviny července, 2. seč (dle aktuální potřeby a nárůstu biomasy v daném roce) ve 2. polovině srpna až v září (2. seč je možné nahradit pastvou skotu)
Upřesňující podmínky	kosit po odplození orchidejí; při 1. seči vynechat pásy nepokosené vegetace pro hmyz, neposečené pásy pokosit při 2. seči v daném roce, případně lze některé vybrané neposečené pásy vynechat i z 2. seče a kosit až rok následující (v botanicky méně hodnotných, ale nedegradovaných částech luk)
Typ managementu	extenzivní pastva hospodářských zvířat včetně odstranění nedopasků
Vhodný interval	1× za 2–3 roky
Minimální interval	1× za 5 let
Pracovní nástroj/hospodářské zvíře	skot, případně ovce
Kalendář pro management	mimo hlavní období květu orchidejí, buď brzkou jarní pastvou (březen) nebo pozdní podzimní pastvou (září–říjen)
Upřesňující podmínky	pást mimo hlavní období květu orchidejí; vytvoření drobných plošek s obnaženou půdou nebo výrazně sníženou pokryvností mechového a bylinného patra (gapů) pro klíčení semen cílových druhů; skot je vhodné na noc zahánět na nocoviště mimo území PP; pastva by měla být rotační a poměrně krátkodobá (max. 2 týdny v horní části a max. 2

	týdny v dolní části PP), ideální je opatření spojit s přepasením navazujících luk v OP
Typ managementu	smykování travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy
Vhodný interval	1 × ročně
Minimální interval	1 × za 3 roky
Pracovní nástroj/hospodářské zvíře	luční brány
Kalendář pro management	mimo hlavní období květu orchidejí, buď brzy z jara (březen až 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen–listopad)
Upřesňující podmínky	provádět mimo hlavní období květu orchidejí; odstranění stařiny a zapojených mechorostů z travního porostu a vytvoření drobných plošek (gapů) pro klíčení semen cílových druhů; vzniklou hmotu (shluky stařiny s mechem) je vhodné z plochy PP odstranit, ideálně ručním vyhrabáním
Typ managementu	ruční narušování drnu, vyhrabávání stařiny včetně odstranění biomasy
Vhodný interval	1 × za 3 roky
Minimální interval	1 × za 5 let
Pracovní nástroj/hospodářské zvíře	kovové hrábě
Kalendář pro management	mimo hlavní období květu orchidejí, buď brzy z jara (březen až 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen–listopad)
Upřesňující podmínky	provádět mimo hlavní období květu orchidejí; vytvoření gapů pro klíčení semen cílových druhů narušením drnu a odstraněním mechu a stařiny
Typ managementu	úprava živinových poměrů lučního porostu (vápnění, případně obohacení o fosfor)
Vhodný interval	jednorázově, 1 × za 10 let
Minimální interval	neprovádět
Pracovní nástroj/hospodářské zvíře	traktor s mechanizací
Kalendář pro management	mimo vegetační sezónu, buď brzy z jara (únor–březen), nebo v pozdním podzimu (říjen–listopad)
Upřesňující podmínky	provádět mimo hlavní období květu orchidejí; vápnění dolomitickým vápencem (jemně mletý s vysokým obsahem hořčíku, tj. 30–40 % $MgCO_3$), jež se pomalu uvolňuje a pH zvyšuje pomalu, zlepšuje růst bylin; aplikace v dávce max. 2 t/ha; před plošným zásahem je nutné opatření na místě experimentálně odzkoušet na vybraných pokusných plochách
Typ managementu	redukce šíře pásů mezi vyřezáním náletových dřevin včetně odstranění biomasy
Vhodný interval	1 × za 5 let
Minimální interval	1 × za 10 let
Pracovní nástroj/hospodářské zvíře	motorová pila, traktor s valníkem, vyvážka
Kalendář pro management	mimo vegetační sezónu (buď leden–březen, nebo říjen–prosinec)
Upřesňující podmínky	výběrové vyřezání dřevin (stromů a keřů) z důvodu omezování rozšiřování pásů rozptýlené nelesní zeleně z mezí do luk a zvýšení oslunění lučních porostů; cílem není plošné vyřezání všech náletů, ale redukce zastínění s ohledem na luční porosty a nezvětšování ploch dřevin na úkor luk; ideálně provádět za zámrazu nebo v suchých obdobích roku, aby nedošlo k narušení travního drnu a poškození luk

c) péče o populace a biotopy rostlin

Speciálním opatřením na podporu a zachování předmětů ochrany PP je ruční instalace drátěného pletiva na povrch travního porostu (viz Tájek 2015). Opatření je zacílené na vybraná místa s výskytem orchidejí, která jsou pravidelně ohrožována rytím a hrabáním zvěře (především na dílčí plochy č. 2 a 5). Experimentální instalace ochranného pletiva na nejohroženější plochy s výskytem vemeníček a pětiprstek se již v předchozím období plánu

péče dobře osvědčila jako obranný mechanismus proti zvěři. Toto opatření lze provádět celoročně, ideálně po odkvětu orchidejí, kdy lze dobře lokalizovat místo jejich přesného výskytu. Pletivo je nutné dobře přichytit k povrchu půdy, aby nedocházelo k jeho vytržení a poškozování zemědělskou technikou při běžné údržbě luk.

Křovinatý až stromový charakter mají zdejší meze oddělující terasy s lučními porosty. Jsou v katastru nemovitostí vedeny jako ostatní plocha. Vznikly přirozenou cestou. Převládá zde hlavně bříza bělokorá (*Betula pendula*), topol osika (*Populus tremula*) a trnka obecná (*Prunus spinosa*). Důležité je zamezit rozšiřování těchto pásů dřevin dále do luk a také zajistit důsledné odstraňování nevhodně rostoucích jedinců i přirozených polomů a vývrátů. Na mezích s břízou bělokorou a topolem osikou se jako vhodné jeví prosvětlení těchto pásů výběrovou probírkou, aby se docílilo omezení zastínění lučních porostů. Zastínění cenným lučním biotopům nesvědčí.

Vzhledem k nevelkým rozlohám, na kterých rostou některé druhy zvláště chráněných rostlin v PP a jejím OP, je na těchto místech při managementových zásazích nutné zabránit pojezdu lesnické těžební techniky, skládkám dřeva apod.

d) péče o populace a biotopy živočichů

Pravidelnou péčí o luční porosty (seč, smykování, pastva, vyhrabávání a odstraňování biomasy) jsou v PP zachována druhově bohatá společenstva luk (dílčí plochy č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7), která vytváří vhodné životní prostředí pro množství bezobratlých. S ohledem na jejich podporu a dokončení jejich životních cyklů během roku jsou při kosení ponechávány nesečené pásy pro hmyz. Některé nesečené pásy lze v botanicky méně hodnotných, ale nedegradovaných lučních porostech ponechat přes zimu a kosit až rok následující (je nutné vyhodnotit individuálně v daném roce).

Rozptýlenou zeleň tvoří v PP jednotlivé dřeviny, ale i smíšené křovinato-stromové meze a skupiny stromů (především dílčí plochy č. 8, 9, 10, 11, 12, 13). Funkce zeleně je zde nezastupitelná, neboť rozčleňuje velké jednolitě plochy, zpevňuje svahy, brání erozi, poskytuje stín, zlepšuje klima lokality a je významným potravním, úkrytovým, rozmnožovacím i migračním prvkem pro řadu živočichů (ptáci, hmyz, obratlovci). Z těchto důvodů je vhodné tuto zeleň v PP v určité míře trvale zachovat. Proto je při péči o rozptýlenou zeleň navrhována výběrová vyřezávka dřevin – stromů a keřů na hranách mezí, tak aby nezastiňovala hlavní předměty ochrany na loukách a zároveň poskytla prostor pro živočichy.

Myslivecká péče o zvěř se odehrává mimo území PP, bližší ochranné podmínky nepovolují instalaci příkrmovacích zařízení v PP. Na území PP a jeho okolí je přesto potřeba mysliveckou aktivitu v honitbě podporovat (zařízení posedů) kvůli redukci zdejších vysokých stavů zvěře a jejich negativního vlivu na hlavní předměty ochrany.

3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území

a) lesy na lesních pozemcích

Přílohy:

T1 – Popis dílčích ploch a objektů a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

b) ekosystémy mimo lesní pozemky

Přílohy:

T1 – Popis dílčích ploch a objektů a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností

V ochranném pásmu v lesních porostech navazujících v severní až severovýchodní části PP na lesní pozemek p. č. 281 k. ú. Těšov u Milíkova, tedy na pozemku p. č. 563/5 k. ú. Milíkov u Mariánských Lázní v **porostní skupině 260 C 09**, navrhujeme zachování příznivého podílu listnatých dřevin a rozvolněného prosvětleného charakteru lesního porostu z důvodu zachování příznivých podmínek pro výskyt kriticky ohrožené hruštičky prostřední. Vyskytuje se zde fragment biotopu L7.1 suché acidofilní doubravy s břízou a osikou svazu *Genisto germanicae-Quercion*.

Individuální těžební zásahy jsou povoleny bez omezení. V případě nutnosti zpracování většího množství dřevní hmoty či likvidaci kalamit, je nutný souhlas orgánu ochrany přírody. Ve spolupráci s lesními hospodáři (Lesy ČR, s. p., LZ Kladská) bude zvolen nejvhodnější způsob provedení těžebního zásahu a především přiblížení vytěžené dřevní hmoty na odvozní místo, ideálně provádět za zámrazu nebo v suchých obdobích roku mimo vegetační sezónu (listopad – březen), aby nedošlo k významnému narušení bylinného patra. Místo v porostní skupině 260 C 09, kde se vyskytuje kriticky ohrožená hruštička prostřední, je pracovníky orgánu ochrany přírody v terénu vyznačeno pomocí pevných, trvalých značek (železnými tyčemi a tabulkami). Vyznačenému zájmovému území je třeba ze strany hospodáře věnovat zvýšenou pozornost a uplatňovat zde šetrné lesnické činnosti a způsoby s ohledem na výskyt zvláště chráněného druhu. V období platnosti tohoto plánu péče navrhujeme výběrovou probírku, příp. výchovný zásah lesních porostů v ochranném pásmu z důvodu celkového otevření a prosvětlení podrostu s výskytem chráněného druhu. Cílem je snížení zakmenění, redukce zmlazení stinných dřevin (zde především smrku a částečně i jeřábu) a zvýšení oslunění bylinného patra s ohledem na životní nároky hruštičky prostřední.

3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu

Není nutné nové geodetické zaměření hranic PP, oproti předchozímu plánu péče se hranice neměnila. Během platnosti tohoto plánu péče je zapotřebí nejméně 2× obnovit obvodové hraniční značení zvláště chráněného území v terénu podle vyhlášky č. 45/2018 Sb.

3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území**a) vyhlášovací dokumentace**

Během platnosti tohoto plánu péče není potřeba měnit.

b) návrhy potřebných správních rozhodnutí o výjimkách, povoleních nebo souhlasech

K realizaci opatření navrhovaných plánem péče není potřeba vydání správních rozhodnutí o výjimkách, povolení a souhlasech.

c) ostatní

Není třeba.

3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejnosti

Rekreační a sportovní aktivity se území příliš nedotýkají. Lokalita je veřejnosti méně známá a turisticky navštěvovaná okrajově. Přímo územím PP nevede žádná turisticky značená trasa. Není tedy zatím zapotřebí plánovat regulaci jejího využívání.

3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území

V současnosti je u jihozápadní hranice území PP u přístupové cesty z obce Těšov instalován jeden informační panel o tomto MZCHÚ (dle jednotného grafického manuálu AOPK ČR z roku 2015), jež je k propagaci území dostačující. Během tohoto období plánu péče bude pravděpodobně potřebná jeho údržba, úprava či obnova. Další informační panely a naučné stezky v území PP nejsou plánované.

Význam území PP z hlediska vzdělávání je sice s ohledem na jedinečnost této lokality velký, ovšem vzhledem ke zranitelnosti předmětu ochrany není plánováno využití území k osvětovým činnostem a vzdělávání. Občasné jednorázové odborné exkurze s průvodcem nebo individuální návštěva jsou nicméně možné.

3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území

Vertebratologické průzkumy jsou realizovány postupně pracovníky Správy CHKO Slavkovský les při běžných návštěvách PP.

V průběhu tohoto období plánu péče by bylo vhodné zpracovat další entomologické průzkumy, jež doposud chybějí, neboť lze u některých skupin bezobratlých očekávat zajímavé druhy vázané na zachovalé luční biotopy. Je navrženo provést podrobnější průzkum skupin Heteroptera, Diptera a Lepidoptera. Denní motýli v území byli v letech 2021–2022 zmapováni v rámci mapovacího čtverce 5941 (Mapování a závěrečné zprávy mapování denních motýlů v rámci projektu Map&Mon 2021, nepubl. data) a dále při náhodných pozorováních (Tájek 2006–2022, nepubl. data).

Botanický průzkum byl realizován v roce 2007 (Brabec et al. 2008). Během platnosti tohoto plánu péče (nejlépe ve 2. polovině) by měl být botanický průzkum zopakován, aktualizován a zpracováno vyhodnocení změn zdejší vegetace a flóry. Je nezbytné v co největší míře použít stejnou metodiku inventarizace z roku 2007, optimálně ji zcela převzít, a to z důvodu porovnatelnosti dat. V roce 2012 byla na spodní louce založena trvalá monitorovací plocha (v rámci celorepublikové sítě trvalých monitorovacích ploch pro biotop T1.1), jejíž monitoring se bude v pravidelných intervalech opakovat a vyhodnocovat. V roce 2020 byla založena trvalá botanická plocha v místě výskytu vemeníčku zeleného (projekt Map&Mon). Monitoring početnosti populací nejvzácnějších druhů rostlin v PP je každoročně zajišťován pracovníky Správy CHKO Slavkovský les.

4. Závěrečné údaje

4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)

Druh zásahu (činnost)	Odhad množství	Četnost zásahu za období plánu péče	Orientační náklady za období platnosti plánu péče*
Obnova pruhového hraničního značení vč. instalace tabulového značení	2,4 km, 7 ks	1–2×	29 520–33 840 Kč
Obnova informačního panelu	1 ks	1×	30 000 Kč
Seč travního porostu mechanizací vč. odstranění biomasy	9,1 ha	10–20×	910 000–1 820 000 Kč
Smykování travního porostu vč. odstranění biomasy	9,1 ha	5–10×	100 100– 200 200 Kč
Pastva hospodářských zvířat vč. odstranění nedopasků	9,1 ha	3–5×	819 000–1 365 000 Kč
Úprava živinových poměrů lučního porostu	9,1 ha	1×	59 150 Kč
Ruční narušování drnu, vyhrabávání stařiny vč. odstranění biomasy	5000 m ²	3–4×	165 000–220 000 Kč
Instalace pletiva proti rytí a hrabání zvěře	100 m ²	1×	20 000 Kč
Výběrové vyřezání náletových dřevin vč. odstranění biomasy	2,1 ha	2×	360 000 Kč
Prosvětlení lesních porostů vyřezáním a kácením dřevin vč. odstranění biomasy (bez OP)	0,3 ha	1–2×	15 000–30 000 Kč
N á k l a d y c e l k e m			4 138 190 Kč

*Předpokládané orientační náklady jsou stanoveny pouze s ohledem na § 68 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. Finančně-právní stránka je vždy řešena až před realizací konkrétních zásahů.

4.2 Použité podklady a zdroje informací

Anonymus (1997): Hospodářská doporučení podle hospodářských souborů a podsouborů. – Příloha čas. Lesnická práce.

Benedikt S. (2015): Inventarizační průzkum PP Těšovské pastviny, Coleoptera & Orthoptera. – Ms., depon. in Mariánské Lázně.

Brabec J., Tájek P. & Hertel H. (2008): Květena Těšovských pastvin. – Sborník muzea Karlovarského kraje 16: 267–306.

Grulich V. & Chobot K. [eds.] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. – Příroda, Praha, 35: 1–178.

Hejda R., Farkač J. & Chobot K. [eds.] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. – Příroda, Praha, 36: 1–554.

Chobot K. & Němec M. [eds.] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – Příroda, Praha, 34: 1–182.

Jersáková J. & Kindlmann P. (2004): Zásady péče o orchidejová stanoviště. – Kopp nakladatelství, České Budějovice, 119 pp.

Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. In: Hejný S., Slavík B. (eds.) et al. Květena České socialistické republiky 1. Vydání 1. Praha: Academia. 557 s.

Šantrůček P. [ed.] (1991): Geologická mapa ČR. List 11-14 Cheb. – ČGÚ Praha.

Tájek P. (2006–2022): Floristické a faunistické záznamy 2006–2022. Nálezová databáze ochrany přírody. Nepubl. data.

Tájek P. (2015): Záchrana vzácných druhů orchidejí v CHKO Slavkovský les – aneb jak vyžrát na divoká prasata. Časopis Fórum ochrany přírody – odborné informace – poznatky z praxe.

Výpis z rezervační knihy PP Těšovské pastviny. – Ms. depon. in Mariánské Lázně.

Nálezová databáze ochrany přírody: *portal.nature.cz*

4.3 Seznam používaných zkratk

AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

CHKO – chráněná krajinná oblast

CHOPAV – Chráněná oblast přirozené akumulace vod

IUCN – International Union for Conservation of Nature/Mezinárodní svaz ochrany přírody

KN – katastr nemovitostí

LBC – lokální biocentrum

LHC – lesní hospodářský celek

LZ – lesní závod

MZCHÚ – maloplošné zvláště chráněné území

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

MZe – Ministerstvo zemědělství

OP – ochranné pásmo

PP – přírodní památka

RP – regionální pracoviště

SAPS – jednotná platba na plochu

ZCHÚ – zvláště chráněné území

ZPMZ – záznam podrobného měření změn

4.4. Podklady pro plán péče zpracoval

AOPK ČR, RP Správa CHKO Slavkovský les, Hlavní 504, 353 01 Mariánské Lázně

(na zpracování se podíleli: Mgr. Jana Rolková, Ing. Tomáš Fiala, Mgr. Přemysl Tájek)

Plán péče není dílem autorským, ale úředním podle § 3 písm. a) zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon).

5. Přílohy

Tabulky:

Příloha T1 – **Popis dílčích ploch a objektů a výčet plánovaných zásahů v nich** (Tabulka k bodům 2.4.2, 2.4.3 a 2.4.4 a k bodu 3.1.2).

Mapy:

Příloha M1 – **Orientační mapa s vyznačením území**

Příloha M2 – **Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma**

Příloha M3 – **Mapa dílčích ploch a objektů**

Vrstvy:

Příloha V1 – **Digitální grafické znázornění průběhu hranic dílčích ploch**

Fotografie:

Příloha F1 – **Vybraná fotodokumentace**

Protokol o způsobu vypořádání připomínek, kterým se zároveň plán péče schvaluje.

Příloha T1 – Popis dílčích ploch a objektů a výčet plánovaných zásahů v nich

Tabulka k bodům 2.4.1 a 2.4.4 a k bodu 3.1.2

označení dílčí plochy	výměra (ha)*	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost **	termín provedení	interval provádění
1	3,7	Spodní louka – T1.1 Mezofilní ovsíkové louky svazu <i>Arrhenatherion</i> až sušší T2.3B Podhorské a horské smilkové trávníky svazu <i>Violion caninae</i> s výskytem druhů z čeledi Orchidaceae – především vstavač kukačka (<i>Anacamptis morio</i>) a vemeník dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>). Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů z čeledi <i>Orchidaceae</i>, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	seč travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy, případně ponechání nesečených pásů; 1. seč provádět po dozrání semen orchidejí; 2. seč (ne)provádět dle aktuální potřeby a nárůstu biomasy v daném roce	1	1. seč zpravidla od poloviny července; 2. seč od 2. poloviny srpna až v září	1–2× ročně
			pastva hospodářských zvířat včetně odstranění nedopasků; pást extenzivně mimo hlavní období květu orchidejí	2	buď brzké jaro (březen), nebo pozdní podzim (září – říjen)	1× za 2–3 roky
			smykování travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy; smykovat lučními bránami mimo hlavní období květu orchidejí	1	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen–listopad)	1× ročně
			ruční narušování drnu, vyhrabávání mechu a stařiny včetně odstranění biomasy; zacílené na vybraná místa s výskytem orchidejí; provádět mimo hlavní období jejich květu	2	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen–listopad)	1× za 3 roky

označení díleč plochy	výměra (ha)*	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost **	termín provedení	interval provádění
2	2,1		úprava živinových poměrů lučního porostu (vápnění, případně obohacení o fosfor); vápnění dolomitickým vápencem (jemně mletý s vysokým obsahem hořčíku, tj. 30–40 % MgCO ₃), jež se pomalu uvolňuje a pH zvyšuje pomalu; aplikace v dávce max. 2 t/ha mimo vegetační sezónu; před plošným zásahem je nutné opatření na místě experimentálně odzkoušet na vybraných pokusných plochách	3	buď brzké jaro (únor–březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	jednorázově
			ruční instalace drátěného pletiva proti rytí a hrabání zvěře; umístění drátěného pletiva na povrch travního porostu zacílené na vybraná místa s výskytem orchidejí, kde jsou pravidelně ohrožovány rytím a hrabáním zvěře; lze provádět celoročně, ideálně po odkvětu orchidejí, kdy lze dobře lokalizovat místo jejich přesného výskytu	2	lze celoročně	jednorázově
		Horní louka jižní – T1.1 Mezofilní ovsíkové louky svazu <i>Arrhenatherion</i> až sušší T2.3B Podhorské a horské smilkové trávníky svazu <i>Violion caninae</i> s výskytem druhů z čeledi Orchidaceae (vstavač kukačka (<i>Anacamptis morio</i>), vemeník dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>), pětiprstka žežulník (<i>Gymnadenia conopsea</i>), vemeníček zelený (<i>Coeloglossum viride</i>) aj.) nebo vratičky měsíční (<i>Botrychium lunaria</i>). Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin	seč travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy, případně ponechání nesečených pásů; 1. seč provádět po dozrání semen orchidejí; 2. seč (ne)provádět dle aktuální potřeby a nárůstu biomasy v daném roce	1	1. seč zpravidla od poloviny července; 2. seč od 2. poloviny srpna až v září	1–2× ročně
			pastva hospodářských zvířat včetně odstranění nedopasků; pást extenzivně mimo hlavní období květu orchidejí	2	buď brzké jaro (březen), nebo pozdní podzim (září – říjen)	1× za 2–3 roky
			smýkování travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy; smýkovat lučními bránami mimo hlavní období květu orchidejí	1	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen–listopad)	1× ročně

označení díleč plochy	výměra (ha)*	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost **	termín provedení	interval provádění
		na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	ruční narušování drnu, vyhrabávání mechu a stařiny včetně odstranění biomasy; zacílené na vybraná místa s výskytem orchidejí; provádět mimo hlavní období jejich květu	2	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen–listopad)	1 × za 3 roky
			úprava živinových poměrů lučního porostu (vápnění, případně obohacení o fosfor); vápnění dolomitickým vápencem (jemně mletý s vysokým obsahem hořčíku, tj. 30–40 % MgCO ₃), jež se pomalu uvolňuje a pH zvyšuje pomalu; aplikace v dávce max. 2 t/ha mimo vegetační sezónu; před plošným zásahem je nutné opatření na místě experimentálně odzkoušet na vybraných pokusných plochách	3	buď brzké jaro (únor–březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	jednorázově
			ruční instalace drátěného pletiva proti rytí a hrabání zvěře; umístění drátěného pletiva na povrch travního porostu zacílené na vybraná místa s výskytem orchidejí, kde jsou pravidelně ohrožovány rytím a hrabáním zvěře; lze provádět celoročně, ideálně po odkvětu orchidejí, kdy lze dobře lokalizovat místo jejich přesného výskytu	2	lze celoročně	jednorázově
3	0,7	Horní louka severní – T1.1 Mezofilní ovsíkové louky svazu <i>Arrhenatherion</i> až sušší T2.3B Podhorské a horské smilkové trávníky svazu <i>Violion caninae</i> s výskytem vemeníku dvoulistého (<i>Platanthera bifolia</i>). Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů	seč travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy, případně ponechání nesečených pásů; 1. seč provádět po dozrání semen orchidejí; 2. seč (ne)provádět dle aktuální potřeby a nárůstu biomasy v daném roce	1	1. seč zpravidla od poloviny července; 2. seč od 2. poloviny srpna až v září	1–2 × ročně
			pastva hospodářských zvířat včetně odstranění nedopasků; pásť extenzivně mimo hlavní období květu orchidejí	2	buď brzké jaro (březen), nebo pozdní podzim (září – říjen)	1 × za 2–3 roky

označení díleč plochy	výměra (ha)*	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost **	termín provedení	interval provádění
		z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	smýkování travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy; smýkovat lučními bránami mimo hlavní období květu orchidejí	1	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen – listopad)	1 × ročně
			ruční narušování drnu, vyhrabávání mechu a stařiny včetně odstranění biomasy; zacílené na vybraná místa s výskytem orchidejí; provádět mimo hlavní období jejich květu	2	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen–listopad)	1 × za 3 roky
			úprava živinových poměrů lučního porostu (vápnění, případně obohacení o fosfor); vápnění dolomitickým vápencem (jemně mletý s vysokým obsahem hořčíku, tj. 30–40 % MgCO ₃), jež se pomalu uvolňuje a pH zvyšuje pomalu; aplikace v dávce max. 2 t/ha mimo vegetační sezónu; před plošným zásahem je nutné opatření na místě experimentálně odzkoušet na vybraných pokusných plochách	3	buď brzké jaro (únor – březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	jednorázově
4	0,4	Horní louka severní – T1.1 Mezofilní ovsíkové louky svazu <i>Arrhenatherion</i> až sušší T2.3B Podhorské a horské smilkové trávníky svazu <i>Violion caninae</i> s výskytem vemeníku dvoulistého (<i>Platanthera bifolia</i>). Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů	seč travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy, případně ponechání nesečených pásů; 1. seč provádět po dozrání semen orchidejí; 2. seč (ne)provádět dle aktuální potřeby a nárůstu biomasy v daném roce	1	1. seč zpravidla od poloviny července; 2. seč od 2. poloviny srpna až v září	1–2 × ročně
			pastva hospodářských zvířat včetně odstranění nedopasků; pást extenzivně mimo hlavní období květu orchidejí	2	buď brzké jaro (březen), nebo pozdní podzim (září – říjen)	1 × za 2–3 roky

označení díleč plochy	výměra (ha)*	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost **	termín provedení	interval provádění
		z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	smýkování travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy; smýkovat lučními bránami mimo hlavní období květu orchidejí	1	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen–listopad)	1 × ročně
			ruční narušování drnu, vyhrabávání mechu a stařiny včetně odstranění biomasy; zacílené na vybraná místa s výskytem orchidejí; provádět mimo hlavní období jejich květu	2	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen – listopad)	1 × za 3 roky
			úprava živinových poměrů lučního porostu (vápnění, případně obohacení o fosfor); vápnění dolomitickým vápencem (jemně mletý s vysokým obsahem hořčíku, tj. 30–40 % MgCO ₃), jež se pomalu uvolňuje a pH zvyšuje pomalu; aplikace v dávce max. 2 t/ha mimo vegetační sezónu; před plošným zásahem je nutné opatření na místě experimentálně odzkoušet na vybraných pokusných plochách	3	buď brzké jaro (únor – březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	jednorázově
5	0,7	Horní louka severní – T1.1 Mezofilní ovsíkové louky svazu <i>Arrhenatherion</i> až sušší T2.3B Podhorské a horské smilkové trávníky svazu <i>Violion caninae</i> s výskytem druhů z čeledi Orchidaceae (vemeník dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>) či pětiprstka žežulník (<i>Gymnadenia conopsea</i>).	seč travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy, případně ponechání nesečených pásů; 1. seč provádět po dozrání semen orchidejí; 2. seč (ne)provádět dle aktuální potřeby a nárůstu biomasy v daném roce	1	1. seč zpravidla od poloviny července; 2. seč od 2. poloviny srpna až v září	1–2 × ročně
			pastva hospodářských zvířat včetně odstranění nedopasků; pást extenzivně mimo hlavní období květu orchidejí	2	buď brzké jaro (březen), nebo pozdní podzim (září – říjen)	1 × za 2–3 roky

označení díleč plochy	výměra (ha)*	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost **	termín provedení	interval provádění
		Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	smýkování travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy; smýkovat lučními bránami mimo hlavní období květu orchidejí	1	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen – listopad)	1 × ročně
			ruční narušování drnu, vyhrabávání mechu a stařiny včetně odstranění biomasy; zacílené na vybraná místa s výskytem orchidejí; provádět mimo hlavní období jejich květu	2	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen – listopad)	1 × za 3 roky
			úprava živinových poměrů lučního porostu (vápnění, případně obohacení o fosfor); vápnění dolomitickým vápencem (jemně mletý s vysokým obsahem hořčíku, tj. 30–40 % MgCO ₃), jež se pomalu uvolňuje a pH zvyšuje pomalu; aplikace v dávce max. 2 t/ha mimo vegetační sezónu; před plošným zásahem je nutné opatření na místě experimentálně odzkoušet na vybraných pokusných plochách	3	buď brzké jaro (únor – březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	jednorázově
			ruční instalace drátěného pletiva proti rytí a hrabání zvěře; umístění drátěného pletiva na povrch travního porostu zacílené na vybraná místa s výskytem orchidejí, kde jsou pravidelně ohrožovány rytím a hrabáním zvěře; lze provádět celoročně, ideálně po odkvětu orchidejí, kdy lze dobře lokalizovat místo jejich přesného výskytu	2	lze celoročně	jednorázově
6	0,9	Horní louka jižní – T1.1 Mezofilní ovsíkové louky svazu <i>Arrhenatherion</i> až sušší T2.3B Podhorské a horské smilkové trávníky svazu <i>Violion caninae</i> s výskytem druhů vemeník	seč travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy, případně ponechání nesečených pásů; 1. seč provádět po dozrání semen orchidejí; 2. seč (ne)provádět dle aktuální potřeby a nárůstu biomasy v daném roce	1	1. seč zpravidla od poloviny července; 2. seč od 2. poloviny srpna až v září	1–2 × ročně

označení díleč plochy	výměra (ha)*	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost **	termín provedení	interval provádění
		dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>) nebo vratička měsíční (<i>Botrychium lunaria</i>). Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	pastva hospodářských zvířat včetně odstranění nedopasků; pást extenzivně mimo hlavní období květu orchidejí	2	buď brzké jaro (březen), nebo pozdní podzim (září – říjen)	1 × za 2–3 roky
			smýkování travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy; smýkovat lučními bránami mimo hlavní období květu orchidejí	1	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen – listopad)	1 × ročně
			ruční narušování drnu, vyhrabávání mechu a stařiny včetně odstranění biomasy; zacílené na vybraná místa s výskytem orchidejí; provádět mimo hlavní období jejich květu	2	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen – listopad)	1 × za 3 roky
			úprava živinových poměrů lučního porostu (vápnění, případně obohacení o fosfor); vápnění dolomitickým vápencem (jemně mletý s vysokým obsahem hořčíku, tj. 30–40 % MgCO ₃), jež se pomalu uvolňuje a pH zvyšuje pomalu; aplikace v dávce max. 2 t/ha mimo vegetační sezónu; před plošným zásahem je nutné opatření na místě experimentálně odzkoušet na vybraných pokusných plochách	3	buď brzké jaro (únor – březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	jednorázově
7	0,6	Horní louka jižní – T1.1 Mezofilní ovsíkové louky svazu <i>Arrhenatherion</i> až sušší T2.3B Podhorské a horské smilkové trávníky svazu <i>Violion caninae</i> s výskytem druhů vemeník dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>).	seč travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy, případně ponechání nesečených pásů; 1. seč provádět po dozrání semen orchidejí; 2. seč (ne)provádět dle aktuální potřeby a nárůstu biomasy v daném roce	1	1. seč zpravidla od poloviny července; 2. seč od 2. poloviny srpna až v září	1–2 × ročně

označení dílečků plochy	výměra (ha)*	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost **	termín provedení	interval provádění
		Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	pastva hospodářských zvířat včetně odstranění nedopasků; pást extenzivně mimo hlavní období květu orchidejí	2	buď brzké jaro (březen), nebo pozdní podzim (září – říjen)	1 × za 2–3 roky
			smýkování travního porostu mechanizací včetně odstranění biomasy; smýkovat lučními bránami mimo hlavní období květu orchidejí	1	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen – listopad)	1 × ročně
			ruční narušování drnu, vyhrabávání mechu a stařiny včetně odstranění biomasy; zacílené na vybraná místa s výskytem orchidejí; provádět mimo hlavní období jejich květu	2	buď brzké jaro (březen – 1. polovina dubna), nebo případně koncem vegetační sezóny (říjen – listopad)	1 × za 3 roky
			úprava živinových poměrů lučního porostu (vápnění, případně obohacení o fosfor); vápnění dolomitickým vápencem (jemně mletý s vysokým obsahem hořčíku, tj. 30–40 % MgCO ₃), jež se pomalu uvolňuje a pH zvyšuje pomalu; aplikace v dávce max. 2 t/ha mimo vegetační sezónu; před plošným zásahem je nutné opatření na místě experimentálně odzkoušet na vybraných pokusných plochách	3	buď brzké jaro (únor – březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	jednorázově

označení díleč plochy	výměra (ha)*	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost **	termín provedení	interval provádění
8	0,2	Mez horní louky – rozptýlená zeleň se stromy a křovinami domácích druhů (bříza, osika, javor, hloh aj.). Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	vyřezání náletových dřevin (stromů a keřů) včetně odstranění biomasy; odstranění dřevin z důvodu omezování rozšiřování pásů rozptýlené nelesní zeleně z mezí do luk s cílem snížení vlivu zastínění na luční porosty; provést mimo vegetační sezónu, optimálně za zámrazu nebo v suchých obdobích roku, aby nedošlo k narušení travního drnu	1	buď brzké jaro (únor – březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	1 × za 5 let
9	1,1	Mez horní louky se zbytky sídelního útvaru – rozptýlená zeleň se stromy a křovinami domácích druhů (bříza, osika, javor, třešň, trnka, hloh, růže aj.). Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	vyřezání náletových dřevin (stromů a keřů) včetně odstranění biomasy; odstranění dřevin z důvodu omezování rozšiřování pásů rozptýlené nelesní zeleně z mezí do luk s cílem snížení vlivu zastínění na luční porosty; provést mimo vegetační sezónu, optimálně za zámrazu nebo v suchých obdobích roku, aby nedošlo k narušení travního drnu	1	buď brzké jaro (únor – březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	1 × za 5 let
10	0,4	Mez horní louky – rozptýlená zeleň se stromy a křovinami domácích druhů (bříza, osika, javor, hloh, růže aj.). Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	vyřezání náletových dřevin (stromů a keřů) včetně odstranění biomasy; odstranění dřevin z důvodu omezování rozšiřování pásů rozptýlené nelesní zeleně z mezí do luk s cílem snížení vlivu zastínění na luční porosty; provést mimo vegetační sezónu, optimálně za zámrazu nebo v suchých obdobích roku, aby nedošlo k narušení travního drnu	1	buď brzké jaro (únor – březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	1 × za 5 let

označení díleč plochy	výměra (ha)*	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost **	termín provedení	interval provádění
11	0,3	Mez horní louky – roztýlená zeleň se stromy a křovinami domácích druhů (bříza, osika, javor, trnka, hloh, růže aj.). Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	vyřezání náletových dřevin (stromů a keřů) včetně odstranění biomasy; odstranění dřevin z důvodu omezování rozšiřování pásů roztýlené nelesní zeleně z mezí do luk s cílem snížení vlivu zastínění na luční porosty; provést mimo vegetační sezónu, optimálně za zámrazu nebo v suchých obdobích roku, aby nedošlo k narušení travního drnu	1	buď brzké jaro (únor – březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	1 × za 5 let
12	0,2	Mez horní louky – roztýlená zeleň se stromy a křovinami domácích druhů (bříza, osika, javor, třešeň, trnka, hloh, růže aj.). Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	vyřezání náletových dřevin (stromů a keřů) včetně odstranění biomasy; odstranění dřevin z důvodu omezování rozšiřování pásů roztýlené nelesní zeleně z mezí do luk s cílem snížení vlivu zastínění na luční porosty; provést mimo vegetační sezónu, optimálně za zámrazu nebo v suchých obdobích roku, aby nedošlo k narušení travního drnu	1	buď brzké jaro (únor – březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	1 × za 5 let
13	0,1	Mez spodní louka – roztýlená zeleň se stromy domácích druhů (bříza, osika). Dlouhodobým cílem péče je zachování a zlepšení ekosystému luk o dostatečné rozloze, s reprezentativním výskytem druhů z čeledi Orchidaceae, bez výskytu invazních druhů a se zastoupením roztroušených dřevin na hranách teras na malé části celkové plochy luk.	vyřezání náletových dřevin (stromů a keřů) včetně odstranění biomasy; odstranění dřevin z důvodu omezování rozšiřování pásů roztýlené nelesní zeleně z mezí do luk s cílem snížení vlivu zastínění na luční porosty; provést mimo vegetační sezónu, optimálně za zámrazu nebo v suchých obdobích roku, aby nedošlo k narušení travního drnu	2	buď brzké jaro (únor – březen), nebo pozdní podzim (říjen – listopad)	1 × za 5 let

označení díleč plochy	výměra (ha)*	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost **	termín provedení	interval provádění
14	0,3	Mez s lesním porostem u severního okraje PP navazující na lesní porost v OP s výskytem hruštičky prostřední. Dlouhodobým cílem péče je zachování druhové skladby a prosvětleného charakteru lesního porostu s ohledem na zachování příznivých podmínek pro rostliny z čeledi <i>Pyrolaceae</i> .	výběrová probírka/výchovný zásah v lesním porostu včetně odstranění biomasy k udržení prosvětleného charakteru lesního porostu; v případě ústupu hruštičky je nutné snížit zakmenění porostu a výběrem porost prosvětlit probráním nejvíce stínících dřevin; provést mimo vegetační sezónu, ideálně provádět za zámrazu nebo v suchých obdobích roku, aby nedošlo k významnému narušení bylinného patra	2	mimo vegetační sezónu (listopad – březen)	1–2× za 10 let

*výměna dílečích ploch je zaokrouhlena na 1 desetinné místo

**1. stupeň - zásah nutný (nelze odložit, je nutný pro zachování předmětu ochrany)

2. stupeň - zásah potřebný (jeho neprovedení neohrožuje existenci předmětu ochrany, zhorší však jeho kvalitu)

3. stupeň - zásah doporučený (odložitelný, jeho neprovedení neohrožuje existenci ani kvalitu předmětu ochrany v období platnosti plánu péče, jeho provedení však povede k jeho zlepšení)

Příloha F1 – Vybraná fotodokumentace

Smykování luk v jarním období.

Louky se vstačem kukačkou v plném květu na začátku května.

Stav luk v brzkém jaře po masivním rytí prasat divokých.

Ponechané nepokosené hmyzí pásy přes letní měsíce.

Pletivo na ochranu proti rytí prasat divokých.

Pětiprstka žežulník ve 2. polovině června.

Vemeník dvoulistý ve 2. polovině června.